

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Duplici conclusione difficultate resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Superiorum civium numerus infinitus & definitus exprimitur; ut qui Deo est numerabilis, esse hominibus innumerabilis demonstratur. Idem docet Ambrosius 7. in Lucam ad cap. 15. dicens innumerabiles esse greges Angelorum, Archangelorum, Dominationum &c. Item Cyrillus Hierosolymitanus catech. 15. ait: Ex loci magnitudine incolarum multitudo estimari solet. Est autem universa terra parva instar in caeli medio. Quibus verbis significat, quod sicut vastitas caeli Empyrei est pene incomprehensibilis, comparata ad terram, ita & Angelorum multitudo per comparationem ad res corporeas & materiales. Quia etiam comparatione utitur D. Thomas hic art. 3.

Hinc exclusa manet sententia aliquorum existimantium, eam esse rationem multitudinis hominum, ad Angelorum numerum, quae est minus ad nonaginta novem: quoniam id suadere parabola illa videtur hominis, qui centum oves habens, unam amisit, quam relictis nonaginta novem, quae situm abijt, & inventam humeris reportat: nam ovis illa unica, humana esse natura vulgo creditur, Angeli verò reliqua. Ita Hilarius in Matth. Can. 18. ubi sic ait: Ovis una, homo intelligendus est; & sub homine uno universitas sentienda est, sed in unius Ade errore, omne hominum genus aberravit. Ergo nonaginta novem non errantes, multitudo Angelorum caelestium opinanda est; quibus in caelo est laetitia, & cura salutis humana. Et Ambrosius lib. 7. in Lucam: Dives igitur pastor, invenit, cuius omnes nos centesima portio sumus, habet Angelorum, habet Archangelorum, Dominacionum, Potestatum, Thronorum, aliorumque innumerabiles greges, quos in montibus dereliquit: qui quoniam sunt rationabiles, non immerito hominum redemptione latantur. Demum Gregorius Nyssenus lib. 11. cont. Eunomium: Idei qui omnem creaturam rationalem pascit, relictus in caelestis non errante, ac supermundano grege, ad errantem ovem, nostram videlicet naturam, praesentem hominum recedit. Est enim multitudine, minimaque portio natura humana, si cum universo comparatur; quae sola, ut est in parabola rationalis centum, per multam aberravit. Ex dictis, inquam, explicita & confutata manet haec sententia, tum quia Scriptura locis adductis innumerabilem prope docet esse Angelorum multitudinem: tum etiam, quia comparatio illa quae D. Cyrillus, & S. Thomas utuntur, indicat multo maiorem esse Angelorum copiam, quam ut eam proportionem ad homines habeat, quae est nonaginta novem ad unum: longè enim excessu maiore, terra superatur à caelo empyreo, quam unitas à centenario. Nec testimonia Patrum quae adduximus, huic favent sententiae, nam iis solum indicatur summus amor quo Deus naturam humanam in mysterio Incarnationis profecutus est, et quod tale mysterium, non in bonum & gloriam Angelorum, sed in salutem & redemptionem hominum, ordinaverit. De quo fuse in Tractatu de Incarnatione.

Secundò, certum & indubitatum est apud omnes, Angelorum multitudinem, etiam maxima ac pene innumerabilis sit, non esse tamen infinitam: quod multis argumentis probat Guillelmus Parisiensis Episcopus. Et inter articulos Parisiis damnatos à Stephano Episcopo, recensetur ille: Item quod substantia separata, sunt in anima infinitae: infinitas enim non est impossibilis, nisi in rebus materialibus.

Tertio ut certum supponimus, quod licet

A maxima & stupenda sit Angelorum multitudo, non tamen probabile aut credibile est, illam esse tantam, quod numerum omnium individuum huius universi excedat, ut Lyranus & quidam alii existimant. Quis enim crederet eos esse plures omnibus maris arenis, & aëris atomis, & arborum foliis, quae fuerunt, sunt, & erunt. Addamus muscas, culices, pulices, vermes, formicas, haleces, cum ceteris fluviorum marisque piscibus; grana tritici, hordei, avenae, milij, & aliorum leguminum, quorum innumera prope modum est multitudo. Certè licet absolute non repugnet tantam, imò & maiorem dari Angelorum multitudinem; cum potentia Dei infinita sit, & nullo finito numero exhauriri possit; hoc tamen ordini ejus Sapientiae & Providentiae non videtur conveniens, ut infra patebit. Unde solum restat dubium, an tanta sit Angelorum multitudo, ut saltem omnes species rerum corruptibilium, & omnia naturae humanae individua adaequet, vel excedat?

§. II

Duplici conclusione difficultas resolvitur.

Dico primò, Angelorum multitudinem numerum specierum materialium excedere. Ita colligitur ex Dionysio de caelesti Hierarch. cap. 14. ubi ait (referente D. Thomà hic art. 3.) Multi sunt beati exercitus supernarum mentium, infirmam & confictam excedentes nostrorum materialium numerorum commensurationem. Quae verba de excessu multitudinis Angelorum supra omnia huius universi individua non posse intelligi constat ex dictis in secunda suppositione; Ergo Dionysius saltem intendit Angelorum multitudinem numerum specierum materialium excedere.

Nec valet quod ait Vazquez hic disp. 180. cap. 2. Dionysium non loqui de numero, ut ita dicam, numerato, sed numerante; id est illum non velle, quod Angelorum multitudo superet numerum specierum materialium & corruptibilium; quae sunt res numeratae, sed solum quod tanta sit, ut ad eam colligendam non satis valeant notae numerales, seu termini quibus ad numerandum homines uti solent.

Non valet, inquam, haec responsio: Quia numeri numerantes non sunt materiales, sed intelligibiles: Atqui Dionysius loquitur de numeris materialibus, ut patet ex verbis allegatis: Ergo non loquitur de numeris numerantibus, sed numeratis, seu de ipsis speciebus rerum materialium & corruptibilium, quae sunt res numeratae. Et ita hunc locum Dionysii intellexit D. Thomas quaest. 6. de potentia art. 6. ubi ait: Substantia incorporea, ut dicit Dionysius 14. cap. caelestis Hierarchiae, omnem multitudinem specierum materialium transcendunt. Et 2. contra Gent. cap. 92. ratione 5. Dionysius (inquit) 14. cap. caelestis Hierarchiae docet quod numerus substantiarum separatarum excedit omnem materialem multitudinem. Non ergo loquitur Dionysius de numero intelligibili & numerante, ut dicit Vazquez, sed de materiali & numerato, seu de ipsis rerum materialium speciebus, ut ait S. Thomas.

Eandem veritatem demonstrat idem S. Doctor, loco proximè citato, variis rationibus, quarum elegantissima haec est. Ordo (inquit) universi exigere videtur, ut id quod est in rebus no-

vilis, excedat quantitate vel numero ignobiliora. Ignobiliora enim videntur esse propter nobiliora: unde oportet quod nobiliora, quasi propter se existantia, multiplicentur quantum possibile est; & ideo videmus quoddam corpora incorruptibilia, scilicet celestia, tantam excedunt corporalia, scilicet elementaria, ut hec quasi non habeant notabilem quantitatem in comparatione ad illa. Sicut autem celestia corpora digniora sunt elementaribus, ut incorruptibilia corruptibilibus; ita substantie intellectuales omnibus corporibus, ut immobile & immateriale mobili & materiali. Excedunt igitur in numero intellectuales substantie separatae, omnium rerum materialium multitudinem.

35 Circa quem discursum (quo etiam utitur hic art. 3.) duo esse observanda monet Ferrariensis in expositione illius capituli, ubi ait: *Circa excessum nobiliorum supra ignobiliora, intelligendum est primum, quod S. Thomas facit comparationem inter ea quae per se pertinent ad perfectionem universi, ut dicitur de veritate quaest. 5. art. 3. Hac autem sunt quae habent perpetuitatem, ut substantia intellectuales, corpora celestia, & species rerum corruptibilium, non autem talium specierum individua: ideo propositio S. Thomae missis est intelligenda: quanto enim aliquid istorum quae perpetuitatem habent est nobilior, tanto excedit quantitate vel numero ignobiliora. Intelligendum secundum, quod nobilitas istorum dupliciter potest considerari: uno modo secundum gradus specificos tantum, ut scilicet illud dicatur nobilior, quod nobiliori differentia specificam constituit: alio modo secundum gradum ordinis rerum in universo, qui attenditur secundum diversos modos essendi; ut scilicet dicatur perfectius in rebus, quod ad superiorem & perfectiorem ordinem in universo pertinet. Cum ergo dicitur nobiliora in rebus oportere excedere numero vel quantitate ignobiliora, intelligendum est non de nobilioribus secundum gradum ordinem & modum essendi, scilicet de his quae ad superiorem modum essendi pertinent. Unde tollitur instantia quae fieri posset de auro, argento, lapidibus pretiosis, balsamo, & huiusmodi; quae quidem sunt multis aliis corporibus nobiliora, & tamen neque magnitudine, neque multitudine alia excedunt: constat enim quod de istis non intelligitur propositio S. Thomae, quia non sunt superioris ordinis in universo, quam alia corruptibilia, cum & ipsa de ordine corruptibilium sint, licet sint nobiliora secundum gradum specificum.*

36 Dices, Multitudo animalium, aut etiam plantarum, incomparabiliter superat multitudinem omnium hominum; & tamen homines sunt incomparabiliter perfectiores animalibus & plantis, non solum quoad gradum specificum, sed etiam quantum ad modum essendi; cum illi secundum animam immortales sint & incorruptibiles: Ergo non est verum, quod Deus ea quae sunt perfectiora, quantum ad gradum, seu quae superiorem & perfectiorem ordinem in universo obtinent, in majori multitudine creaverit, quam minus perfecta, seu ad inferiorem gradum pertinentia.

37 Huic instantiae patet responsio ex jam dictis: Nam distinguendum est Antecedens, & concedendum de multitudine numerica animalium & plantarum; negandum vero de multitudine specifica: animae enim rationales, quae sunt, vel erunt, in multitudine excedunt species omnium animalium & plantarum, licet eorum individua non superent: ratio autem D. Thomae (ut ex

A Ferrariensi annotavimus) procedit de excessu multitudinis substantiarum intellectualium supra species, non vero supra individua rerum materialium & corruptibilium, ut aperte de lazar S. Doctor in eodem capite ratione 4. his verbis: *Non videntur igitur esse minorum multitudinis formae quae sunt extra materiam, quam divinis substantias separatas, quam SINT SPECIES materialium rerum.*

Aliam egregiam huius multiplicationis seu excessus ibidem proponit rationem, petitam ex eo quod genus intelligibile suapte natura videatur magis multiplicabile, quam corporeum: sicut numeri, dimensiones, figurae, proportionales, corporum raritas, motum velocitas, in ipsis corporibus semper terminata sunt; in mente autem nullos certos fines habent, sed in immensum protenduntur.

Præterea demonstrari potest conclusio ex doctrina quam tradit infra quaest. 113. art. 2. ubi docet cuiuslibet rerum materialium generi, & cuiuslibet ipsarum speciei, imò & cuiuslibet individuo naturae humanae, ratione perpetuitatis quae gaudent, proprium & determinatum Angelum in custodiam assignari: ex hoc enim evidenter sequitur, Angelos multitudine specierum rerum materialium & corruptibilium incomparabiliter excedere.

Dico secundum, probabile videri, Angelos esse multo plures quam homines.

Probat: quia iuxta communem sententiam Patrum & Theologorum, ex una tantum Hierarchia designantur custodes hominum, & cuiuslibet hominum, suum proprium habet custodem, qui alterius hominis custos nec erit, nec fuit: Ergo hæc sola Hierarchia ad minus æquat numerum hominum: Ergo hi excedunt numero ab Angelis, ratione aliarum Hierarchiarum; exceptis etiam demonibus, quos in numerum Angelorum computamus in presentia.

Confirmatur ex revelatione S. Birgittæ, cui à B. Virgine dicitur significatum, pro quolibet homine plures decem Angelos reperiri: ut refert Dionysius Carthusianus in cap. 14. Dionysii Areopagitæ, de cœlesti Hierarchia.

ARTICULUS III.

An sint, vel esse possent plures Angeli in eadem specie?

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & reseruntur sententiae.

E Suppono tanquam certum, contra quosdam antiquos Theologos, in natura Angeli posse reperiri, & de facto dari diversitatem specierum; & per consequens omnes Angelos solummodo non esse diversos.

Prima pars huius suppositionis videtur omnino certa: Deus enim est infinitus in ratione substantiæ spiritualis, quemadmodum in omni alia perfectione: Ergo in tali ratione est infinita varietate participabilis, & imitabilis; & per consequens ab una specie creata intellectualis substantiæ exhaustiri seu adæquate participari nequit.

Contine